

Vragen en antwoorden

Hieronder lees je welke vragen zijn gesteld tijdens het Power College met Christa Nieuwboer over 'Betrouwbare informatie en empowerment' op 13 april 2021. De vragen zijn beantwoord door Christa Nieuwboer van Hogeschool Avans in samenwerking met het NCJ.

A. Is het empowerment proces eigenlijk een cirkel die je samen met ouders kunt doorlopen?

Antwoorden

Ja, het is een cirkel of beter: een cyclus die je steeds kunt doorlopen. Het proces van empowerment bestaat uit vier componenten. Je invloed neemt af als:

- je een situatie niet begrijpt of overziet;
- je niet weet hoe te handelen;
- de situatie negatieve gevolgen voor jou of voor je gezin heeft;
- je geen helpend informeel en formeel netwerk om je heen hebt.

En andersom, je invloed neemt toe als: je betekenisvolle doelen kunt kiezen

- je de acties kent waarmee je die doelen kunt realiseren
- je kunt overzien welke impact die acties hebben
- je voldoende steun uit je (informele en formele) netwerk ervaart

Als professional heb je hierin een structurerende en gidsende rol. De kern technieken die je in de opvoedingsondersteuning kunt inzetten staan hieronder in de afbeelding weergegeven.

Bron: Nieuwboer C. & Strang, A. (2021). Verantwoordelijkheid nemen voor online opvoedingsondersteuning. In: S. Ketner (red.). Ouders Versterken. Preventie kindermishandeling van zwangerschap tot kleutertijd. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

B. Die empowerment cyclus lijkt zo logisch, waarom hebben ouders er dan moeite mee?

Antwoorden

De onderzoekers Cattaneo en Chapman benaderen empowerment niet als een vaste staat, een vast begrip, maar als een proces. Als je in de problemen zit, ervaar je minder invloed op een situatie. Vooral in interacties met andere mensen, organisaties of instituties kunnen we al snel het gevoel hebben dat we geen controle hebben of de situatie niet helemaal begrijpen. Op dat moment neemt onze empowerment af. Als zulke situaties langere tijd voortduren zoals bij huiselijk geweld, een vechtscheiding, armoede of laaggeletterdheid, is het gevoel empowered te zijn laag. De problemen nemen het over en stapelen zich op.

Begrip, actie, impact: dat is de kern van empowerment. Steun uit de omgeving helpt, maar kan mensen afhankelijk maken.

Misschien lijkt het logisch, maar we kennen allemaal situaties en periodes dat je je leven even niet helemaal op de rails hebt. Bij tegenslag, ziekte, rouw, stress, werkdruk of een opeenstapeling van gebeurtenissen overzie je het soms niet. Het krijgen van kinderen is een voorbeeld van een periode waar je je niet goed op kunt voorbereiden, het is voor de meeste mensen nieuw en onbekend. Deze transitie is een bekende risicofactor voor (psychische) instabiliteit. Dat geldt ook voor andere transitie-periodes in het leven.

Dat is dus heel normaal en moeten we als professionals ook actief normaliseren. Het is geen teken van zwakte, maar van een normale levensuitdaging. Door dit te benoemen, wachten mensen minder lang met hulp vragen. Als ze te lang wachten, kunnen de problemen al heel snel gaan escaleren.

Empowerment is niet iets wat je hebt of niet hebt; je kunt het beter vergelijken met een voortdurende balans. Preventie is dan ook niet alleen het voorkómen van ziekte, maar vooral ook het opbouwen van veerkracht en empowerment. Zodat mensen ook de vólgende uitdaging die ze tegenkomen met zelfvertrouwen tegemoet treden. Want naarmate mensen beter begrijpen hoe ze invloed kunnen herwinnen, zullen ze sterker in hun schoenen staan bij de volgende tegenslag.

C. Wat is er online anders dan offline en is er training beschikbaar?

Antwoorden

Online ondersteuning moet vaak korter en sneller. Je hebt bijvoorbeeld maar 40 minuten contact. Het is dan van belang om snel te bepalen op welk punt het mis gaat. Dat begint ermee dat je met deze vier componenten in het hoofd luistert of leest. Waar ontbreekt de invloed? Wanneer we snel kunnen helpen identificeren waar het spaak loopt, kunnen we adequaat ondersteunen.

Opvoedingsondersteuners hebben na training aangegeven dat ze daarna ook face-to-face sneller tot de kern konden komen. En ja, er is een zelftraining voor teams beschikbaar: <https://magazines.avans.nl/methodische-online-hulpverlening/verandering-bewerkstelligen>. Daarnaast kun je er meer over lezen in:

- <https://www.noordhoff.nl/webshop/product/in-contact-met-ouders-9789001865221>
- https://www.vangorcum.nl/product/100-411_Ouders-versterken
- https://www.vangorcum.nl/sociaal-domein/100-402_Nederlands-Leerboek-Jeugdgezondheidszorg

D. Wanneer is opvoed-/gezondheidsinformatie betrouwbaar?

Antwoorden

Er zijn drie informatiebronnen, die waarde, maar ook beperkingen hebben.

- Wetenschappelijke kennis is grondig uitgezocht, maar ook gegeneraliseerd. Daarom past een advies, dat alleen op wetenschappelijke kennis is gestoeld, niet bij elke ouder.
- Praktijkkennis is beproefd en gestoeld op jarenlange werkervaring, maar ook beperkt tot die ene professional. Een andere professional zou een ander advies geven.
- Ervaringskennis van ouders is ontstaan in de hechte verbinding tussen ouders en kinderen, zij kennen elkaar het allerbeste. Maar daarmee kunnen ze juist ook blinde vlekken hebben voor wat er gaande is.

We hebben elkaar dus allemaal nodig: wetenschappers, praktijk professionals en ouders. Dat is niet uniek voor online werken, maar we hebben het wel in online opvoedinformatie tot methodiek ontwikkeld. Al meer dan 10 jaar werk ik samen met Opvoedinformatie Nederland, eerst Stichting Opvoeden.nl, aan een methode om informatie te creëren die de toets van evidence-based practice kan doorstaan. Hier wordt dagelijks hard aan gewerkt door onderzoekers, praktijk professionals en de redactie, die onder andere informatie verwerkt uit een Ouderpanel. Gelukkig wordt deze informatie ook gebruikt in alle JGZ-organisaties.

Lees hier meer over de EBP-methode in online opvoedinformatie en hoe hiermee de informatie verbeterd wordt:

https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_av:oai:surfsharekit.nl:e10e807f-0c5a-4393-af58-3ed11c4a9316